

יו"ר ע"י מוסדות
שארית ישראל
ווילעדניק בע"ר
קאראסטין
אוקריינא

שארית ישאל

דברי תורה
וסיפורים
מרכיני
הרה"ק רבי
ישראל
דוב בער
מווילעדניק
זצוק"ל

**אור
העבודה**
פנינים מדברי רבינו בעניני עבודת ה'

**אור
הפסח**
דברי תורה מרכיני בעניני חג הפסח

'אחות לנו קטנה ושדיים אין לה, מה נעשה לאחותנו ביום שידובר בה וגו', אם חומה היא נבנה עליה טירת כסף, ואם דלת היא נצור עליה לוח ארז, אני חומה' וגו' (שיר השירים ח-ה)

נגד ארבעה בנים דיברה תורה: חכם, רשע, תם ושאינו יודע לשאול (הגדה של פסח)

הפירוש הוא, 'אחות' קאי על כנסת ישראל שנקראת 'אחותי', כמאמר [חז"ל] (שמו"ר נב ה): לא זו מחבבה עד שקראה 'אחותי', וזהו 'אחות לנו קטנה', שישאלהם הם עכשיו בקטנות ושפלות מאוד, 'ושדיים אין לה', 'שדיים' נקרא משפיעים, כמו כן הצדיקים משפיעים לישראל כל טוב ברוחניות וגשמיות, אבל כעת אין לנו משפיעים כאלו, לכן הוא אומר 'מה נעשה לאחותנו ביום שידובר בה', היינו ביום הדין הגדול והנורא, וכמו שכתוב (איוב א') 'ויבואו בני האלוקים להתייצב על ה'.'
והתחיל שלמה המלך ע"ה לנחם אותנו, וידוע שאצל הנביא, שכינה מדברת מתוך גרונו, ואמר בשם הקב"ה תנחומין לישראל: 'אם חומה היא, גם אם בעוונותיכם עשיתם מסך מבדיל כחומה עבה – 'נבנה עליה טירת כסף', פירוש זכות אברהם יעמוד לכם, ששורשו מדת החסד והאהבה (זהה ח"ג רלא), ו'כסף' הוא מרמזו על אהבה, כמאמר הכתוב (בראשית לא ז) 'כי נכסף נכספתה'.

וידוע הקושיא על סמיכות רשע לחכם. [וי"ל ש] הפירוש הוא, [בסמיכות של] 'חכם – רשע', שהרשע תיקונו על ידי החכם, ואחר כך הוא בא למדריגת 'תם', 'ויעקב איש תם' (בראשית כה כז), ולבסוף למדריגת 'אינו יודע לשאול', היינו לבחינת ג' ראשונות דלית תמן שאלה (ראה בזהר ח"א א:), [וכן אמרו] 'תכלית הידיעה שלא נדע' (בחינת עולם יגמה).

או יאמר [לבאר ענין סמיכות] 'חכם - רשע', כשהחכם מחזיק את עצמו לחכם בשלימות הגמור, אז הוא בא למדריגת רשע. ו'שאינו יודע לשאול', פירוש שאין יכול לבקש מהשי"ת, 'את פתח לו', השי"ת בעצמו כביכול פותח לו פתח וד"ל.

(שער הזמנים פסח עמוד קמד)

אחרון של פסח הוא בסוד פסח דלעתיד, אחרון של פסח הפירוש הוא, אפילו מי שהוא מונח בעמקי הקליפות עד שהוא בבחינת אחר [כמרומז בתבנית 'אחרון'], גם לו יש תיקון בפסח – בחינת דילוג, על ידי בחינת 'למעני למעני אעשה', וד"ל.

(שער הזמנים פסח עמוד קמה)

(שער הזמנים פסח עמוד קמה)

ואם דלת היא, היינו אם אנו ח"ו דלים וריקים בנפש ובגוף - 'נצור עליה לוח ארז', הקב"ה מבטיח אותנו שזכות משה רבינו ע"ה יעמוד לנו, כי איתא בספרים הקדושים (ראה כלי יקר שמות כו טו) שמושה מכונה בשם ארז, ולבסוף אמר הקב"ה, אם ח"ו זכות אבות לא יועילו מחמת שפגמתם מאוד, ואמר הקב"ה 'אני חומה', אני כביכול עשיתי לכם מסך מבדיל שנתתי בעם יצר הרע, וכמאמר [הכתוב] [מיכה ד ו] 'אשר הרעותי' (ראה סוכה נב), ומה אתם חייבים, 'ושדי כמגדלות', השפעתיה תהיה בדרך דילוג, שלא על פי אתערותא דלתתא שלכם, רק שאף שאתם אינכם ראויים – אערה עליכם רוח ממרום, ואתן כח התשובה, וד"ל.

ירושלים	בני ברק	ניו יורק	לונדון	אנטוורפן	קאראסטין
כניסת החג 6:38	6:38	7:25	7:54	8:32	7:54
יציאת החג 7:52	7:54	8:36	9:10	9:50	9:12
רבינו תם 8:30	8:27	8:57	9:25	10:06	9:29

**זמני
כניסת
ויציאת
החג**

אופה (ד)

הנה כדי להחזיר סיר על האש בשבת או בחג יש לזוהר בששה דברים וכדלהלן:

- א. שיהיה האש גרוף וקטום, דהיינו כפי שהעולם נוהג שמשמשים בפלטה או שהאש מכוסה בבלע"ך.
- ב. שיהיה התבשיל מבושל כל צרכו.
- ג. אם יש רוטב בתבשיל יש להקפיד שלא יצטנן הרוטב לגמרי אלא יישאר חם קצת [דהיינו שיהא ראוי לאכלו כך, ולא שיהיה פושר]. ולהמג"א יש להקפיד גם בדבר יבש שיישאר חם.
- ד. שיהיה בדעתו בעת שנוטלו מהאש להחזירו אחר כך, [ובדיעבד אפשר להקל בזה].
- ה. שיהיה הסיר בידו, ולא יניחנו על גבי הקרקע או השיש.
- ו. אין להחזיר את הסיר אלא ע"ג הכירה ולא בתוכה, ולכן כיום אין להחזיר את הסיר לתוך התנור. ויש מקום להקל באופנים מסויימים כמובא בשו"ת שבת הלוי (ח"ג סי' מח) ובשו"ת מנחת יצחק (ח"ג סי' כח).

גם יש מי שחושב שהעיקר לשמוע מהחכם דברי תורה ותוכחת מוסר, בלי אופן התקשרות כלל רק לעבוד בעצמו, ויש מי שחושב להיפוך שהעיקר להתקשר עם ישראל והחכם יעלה אותו, ומיקל על עצמו מלעבוד שום עבודה, והאמת שדווקא שניהם כאחד טובים, אבל בדרך אחד לבד יש חסרון גדול.

ועל זה נאמר: "ויאמינו בה' ובמשה עבדו", פי' 'ובמשה עבדו', היינו שכל העבודה של כל אחד מישראל נגנו וניכלל אצל החכם דווקא וזהו 'ובמשה', שהוא צדיק הכולל, 'עבדו', היינו העבודות לבוראו מהחכם דווקא, והעיקר לעבוד מעצמו כל מה שביכולתו בסור מרע ועשה טוב, רק שצריך לקבל העבודות על ידי החכם.

וזה גם כן מאמר "וגם בך" ניתן כח האמונה של כל ישראל ש"יאמינו לעולם", לכן צריכים לקבל כח האמונה גם כן מהחכם הנ"ל, ולכן זה בלא זה לא יתכן כלל, ודווקא שניהם כאחד טובים וד"ל. ובזכות האמונה נזכה לביאת משיח צדקינו במהרה בימינו אמן.

(שער התקשרות עמוד טז)

יום שבת קודש י"ט ניסן – הרה"ק ר' אהרן הגדול
מקארלין בהרה"צ ר' יעקב הנסתר זצ"ל

הרה"ק ר' שלמה יהודה לייב מלענטשנא ב"ר ברוך
זצ"ל

הגה"ק ר' מנחם ב"ר אלעזר זמבה הי"ד זצ"ל

יום א' כ' ניסן – הרה"ק ר' יעקב ממוגלינצא בהרה"ק
ר' אלימלך מליז'ענסק זצ"ל

הרה"ק ר' יחזקאל פאנעט מקארלסבורג זצ"ל

יום ב' כ"א ניסן – הרה"ק ר' דוד לאה'קס ב"ר ישראל
(תלמיד הבעש"ט הק') זצ"ל

יום ג' ט"ו ניסן – הגאון הגדול הרב שמואל הלוי
וואזנער ב"ר יוסף צבי זצ"ל

יום ה' י"ז ניסן – הרה"ק ר' יצחק מסיקווירא בהרה"ק
ר' מרדכי מטשרנוביל זצ"ל

הרה"ק ר' משה מרדכי מקאפיטשניץ בהרה"ק ר'
אברהם יהושע העשיל זצ"ל

יום ו' י"ח ניסן – הרה"ק ר' חיים אברהם ממיקולאייב
בהרה"ק ר' שלמה זצ"ל

סיפור לחג

הפסח

הרה"ק ר' אברהם יהושע העשיל מאפטא, המכונה 'אוהב ישראל', היה זהיר באופן מיוחד מפני חשש של חמץ בפסח. בביתו ידעו, שאפילו כאשר התעורר חשש קל שבקלים בנושא זה, היה פוסק לחומרא.

במיוחד היה מקפיד על שלוש המצות שמהן היה אוכל בליל-הסדר. אף שגם יתר המצות שעלו על שולחנו בכל ימי החג כשרות היו למהדרין מן המהדרין, הרי על אותן שלוש מצות היתה הקפדתו חמורה בתכלית החומרה. הוא עצמו היה מתעסק באפייתן ולא נתן לאיש להתקרב אליהן. מיד בתום אפייתן היה אורזן באריזה כפולה ומשמרן בפניה מיוחדת, בחדר מיוחד שהותקן לקראת החג לאיכסון מצות אלה וכל יתר המצות.

מדי שנה היו כמה מהחסידים הקרובים של הרבי מוזמנים לסעוד עימו על שולחן הסדר. עריכת הסדר נעשתה תמיד ברוב עם, ומוכן שההכנות לקראת הסדר היו רבות.

באותה שנה היה מספר האורחים המוזמנים רב במיוחד, וההכנות לחג היו בהתאם. הרבנית טרחה ועמלה סביב הצוות שעסק במלאכת הבישול, ובמקביל ניצחה ביד רמה גם על אלה שעסקו בשאר ההכנות: סיוד הקירות, מירוק הרהיטים, התקנת החצר, ועוד ועוד.

נהוג היה בעיר אפטא, שבימים הסמוכים לחג היו עוברים גבאי הצדקה מבית לבית ומלקטים מצרכים שונים לעניי העיר. בראש וראשונה, היו אוספים מצות, שכן לא זו בלבד שאכילתן היא חובה מן התורה, אלא שהן גם יקרות ביותר מתוך כל מצרכי הפסח. לא נמצא בית בכל העיירה שהגבאים התדפקו על דלתותיו ולא נענו ברצון וביד נדיבה. גם על ביתו של הרבי לא פסחו הגבאים, כמובן.

כשהגיעו לבית הרבי היו ידיה של הרבנית מלאות עבודה. היא הורתה לאחד השמשים לגשת לחדר המצות ולקחת מן המצות שלוש מצות עבור גבאי הצדקה. העבודה לפניה הייתה רבה והיא לא הלכה לבדוק אילו מצות מסר השמש לגבאים.

הגיע ערב החג והרבנית ניגשה לעריכת השולחן. והנה, שומו שמים - המצות המיוחדות של הרבי נעלמו. ליבה של הרבנית פג. במהירות שיחזרה את כל מה שאירע והבינה כי השמש, בתום-לבו, בחר דווקא במצות המיוחדות של הרבי כדי לתיתם לגבאים!

לבה של הרבנית נפל בקירבה. דבר כזה טרם אירע בבית. מה תעשה עתה? כיצד תוכל לספר זאת לרבי? במחשבה מהירה החליטה להעלים את הדבר. הן ממילא אין כל אפשרות להשיב את הנעשה. מדוע אפוא להסב לרבי עוגמת-נפש מיותרת!

נטלה הרבנית שלוש מצות אחרות והניחה אותן מול מקום מושבו של הרבי.

בעיר אפטא התכונן לקראת הפסח זוג צעיר. זה להם הפסח הראשון לערוך את החג בצוותא. בערב החג, משנכנס הבעל למטבח, מצא את רעייתו עוסקת בהכנת קניידלאך מקמח מצה. אחדים מהקניידלאך כבר התבשלו בתוך סיר המרק.

הבעל, שהיה ירא-שמים ונזהר כל ימיו ממצה שרויה, נרעש ממראה עיניו והרים קול זעקה: "שרויה בפסח!". הרעיה הצעירה הגנה על עצמה בטענה כי אימה וסבתה אף הן אכלו 'שרויה' בפסח. הבעל התכעס וצעק שלא העלה על דעתו שצריך להבהיר דבר פשוט כל-כך, שבפסח אין אוכלים 'שרויה'.

אולם האשה עמדה על שלה והצהירה כי לא תשנה ממנהג אימותיה. גם הבעל לא אבה לוותר. הרוחות בבית התלהטו. בהגיע ליל הסדר היתה האווירה בבית הזוג הצעיר עגומה למדי. הבעל לא אכל מתבשיליה של רעייתו, והביט בלב מתפלץ בקניידלאך העולים על השולחן.

בביתו של הרבי מאפטא, היתה אוירת ליל-הסדר עילאית ומרוממת. הרבנית שמחה על התבונה שהדריכה אותה לא לספר לבעלה על עניין המצות.

קודם לכן, כשהגיע זמן אכילת המצה, החסיר לבה פעימה, אך מיד נרגעה. התנהגותו של בעלה לא חרגה מהרגיל. הוא נטל בידיו את המצות, בירך עליהן בכוונה רבה כהרגלו, כאילו לא אירע דבר. ליל-הסדר עבר בשמחה ובהתרוממות-רוח.

ימים אחדים לאחר הפסח הופיע אותו זוג צעיר בביתו של הרבי. הם סיפרו על המריבות שנתגלעו ביניהם בפסח האחרון וביקשו את עצתו. הרבי ביקש לשמוע מה אירע, והשניים סיפרו לו על המריבה הגדולה שפרצה ביניהם בנושא המצה השרויה.

הרבי הרהר קלות ולפתע פנה אל שמשו וביקשו לקרוא לרבנית. הרבנית נכנסה פנימה תמהה במקצת. "ספרי להם בבקשה אילו מצות אכלתי השנה בליל הסדר", פנה אליה הרבי.

לשונה של הרבנית דבקה לחיקה. לבה הלם בקרבה: האמנם ידע בעלה? האם רוח-הקודש פיעמה בו? בלית-ברירה נאלצה הרבנית לחשוף את סיפורן האמיתי של המצות.

פנה הצדיק מאפטא אל הבעל הצעיר ואמר: "רואה אתה, אני, שהקפדתי על הידור המצות בליל-הסדר ידועה לכל, אכלתי השנה מצות רגילות, ככל האדם, ולא פציתי פה. ידעתי גם ידעתי, אך החרשתי כדי לא להפר את שלום הבית.

"ראוי היה גם לך, שלמרות הקפדתך לא לאכול 'שרויה' בפסח, תמצא את הדרך לשכנע את רעייתך, בנועם ובסבלנות, ללכת בדרכך ולא להפר את שלום ביתך בחג הפסח. מיהרו שני בני הזוג להתפייס ופנו לביתם שמחים ואוהבים כבראשונה.

לפתע נשמעו דפיקות חזקות בתריס החלון. רבינו ביקש מר' אלטר שיצא ויראה מי ומי הדופק בשעה כזו.

ברגע שפתח ר' אלטר את דלת רבינו כדי לצאת ולראות, התפרץ החזן הקבוע שנפטר לפני חודש ונכנס לחדרו של רבינו.

אימה וחרדה אפפו את החסיד ר' אלטר. הוא לא העיז להיכנס לחדרו של רבינו לראות מה מתרחש עם הנפטר.

כעבור דקות ספורות שמע ר' אלטר את קולו של רבינו שמצווה אותו לפתוח את הדלת כדי שהחזן יצא מהבית.

עשה ר' אלטר כאשר נצטווה, וראה את החזן נוטש את הבית במהירות הבזק. כוחותיו של ר' אלטר לא עמדו לו עוד והוא נפל מתעלף מרוב פחד.

רבינו סטר לו על פניו כדי לעוררו מעלפונו, וקרא לו באזניו: אל תירא! הדברים שראיתי לא יזיקו לך כלל! אולם הבהלה שאחזה בו לא הרפתה ממנו, והוא נפל למשכב.

מצבו הלך והחמיר, עד שהגיע קרוב לגסיסה. ערב שבועות בשנה זו חל ביום השבת, ובשעת סעודה שלישיית שאל רבינו את הנוכחים לשלומו של ר' אלטר. והחסידים השיבו שר' אלטר גוסס ל"ע. אמר להם רבינו: אל דאגה. ר' אלטר יחלים בעז"ה!

כעבור דקות ספורות חזר רבינו ושאל לשלומו של ר' אלטר, והחסידים ענוהו כי סמוך הוא ליציאת נשמה, ושוב חזרה התשובה שבעז"ה יחלים. ורבינו הוסיף ואמר לחסידים: עתה האזינו לדבריי וענו אחריהם אמון!

נעמד רבינו על מקומו וקרא בקול: אומר אני כי לר' אלטר תהיה רפואה שלמה! לשמע דברים אלו ענו כל הנוכחים אמון בקול רם. וממש ברגעים אלו החל ר' אלטר לדבר, והתחיל להתאושש, עד שבאסרו חג של חג השבועות כבר בא לו וילעדניק אל רבינו ברגליו בכוחות עצמו.

פעם אחת, בבוקר יום השבת קודש פתח רבינו את דלת חדרו, וציווה על הגבאי ר' שלמה ניסל שיגש על העמוד ויתפלל את תפילות השבת. קהל המתפללים ראה זאת ותמה מאוד, הרי ר' שלמה ניסל היה החזן הקבוע לימות החול, ואילו לתפילות השבת הייתה קביעות לחזן אחר. אולם איש לא ההין לשאול את רבינו על כך, ור' שלמה ניסל עשה כפקודת רבינו.

אחר צאת השבת בא החזן השני בטרוניא על ר' שלמה ניסל, למה ניגש לעמוד בתפילות השבת. השיב לו ר' שלמה ניסל שרבינו ציוה עליו לירד לפני התיבה.

בשבת הבאה חזר אותו מאורע על עצמו. רבינו ציוה שוב על ר' שלמה ניסל שיגש לפני התיבה לתפילות השבת. הדבר חרה מאוד לחזן הקבוע, ומרוב עגמת נפש חלה ונפל למשכב.

כעבור שבוע הגיעו ימי הפורים, והחזן הקבוע שלח להודיע לרבינו כי 'מעות המגילה' [-מגילה געלט] שייכים לו כמידי שנה בשנה, ואין הוא מוותר עליהן. אולם רבינו לא התייחס לדרישה זו, והודיע בנחרצות כי השנה יקבל ר' שלמה ניסל את מעות המגילה.

חמת החזן בערה בו, ושלח להודיע כי הוא כועס מאוד על רבינו, ואין הוא מוחל לו לא בעולם הזה ולא בעולם הבא. כמובן שרבינו לא התרגש מדבריו, והשיב לשלוחים כי אין הוא מתיירא מהחזן לא בעולם הזה ולא בעולם הבא.

החסידים לא הבינו על מה יצא הקצף, ומה פשר רוגזו של רבינו על החזן הקבוע. אבל רבינו לא גילה לאיש את הסיבה למעשיו, ואיזה חטא ועוון מצא בחזן.

מצבו של החזן המשיך להתדרדר מדי יום ביומו, עד שבערב חג הפסח שבק חיים לכל חי. למחרת ל"ג בעומר, בשעות הלילה המאוחרות יצאו החסידים מבית רבינו והתפזרו איש איש לביתו, ורק החסיד ר' אלטר ממקורבי רבינו נשאר בחדרו של רבינו ועיין בספר.

